

Positie van het consortium van koepel- branche- en ketenorganisaties die betrokken zijn bij de toeleveringsketens van soja, cacao, palmolie en koffie op het EU-wetsvoorstel voor een verordening voor ontbossingsvrije producten.

Het consortium van de Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie (FNLI), het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL), Het Comité van Graanhandelaren, Koffie & Thee Nederland, MVO - de ketenorganisatie voor oliën en vetten, de Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie (Nevedi) en de Vereniging voor de Bakkerij- en Zoetwarenindustrie (VBZ) vertegenwoordigt een brede groep circa van 750 bedrijven die actief zijn in de ketens van soja, koffie, palmolie en cacao. De organisaties en hun gezamenlijke leden verwelkomen het voorstel van de Europese Commissie voor een verordening voor ontbossingsvrije producten, en de mogelijke uitbreiding met conversie van andere ecosystemen. Wij zetten ons in voor het stimuleren van verantwoord ondernemen volgens de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights.

Het doel van het consortium is om met de kennis en ervaring vanuit de achterbannen bij te dragen aan een effectieve en uitvoerbare Europese verordening om ontbossing gelinkt aan agrarische productie verder tegen te gaan. Middels deze positie hopen wij daarvoor een eerste constructieve bijdrage te leveren. Om daadwerkelijk tot een effectief systeem te komen, is het van belang dat onderstaande aspecten in het voorstel worden meegenomen. Wij staan open voor gesprekken om onze positie verder toe te lichten.

1. Voorkom kostbare stapeling van lasten en harmoniseer Europese due diligence-verplichtingen

Voorkom dubbele administratieve lasten voor bedrijven door een duidelijke afbakening van 'operators' en 'traders' en hun verantwoordelijkheden. Onder het huidige voorstel gaan er op straffe van boetes strikte eisen gelden om aan te tonen dat producten die op de Europese markt worden gebracht niet gerelateerd zijn aan ontbossing. Desondanks worden de kopers van deze producten verder in de keten geacht hier steeds opnieuw onderzoek naar te doen. De kosten die dit met zich meebrengt zijn buitenproportioneel. Wij bepleiten een aanvullende impact assessment om deze kosten voor het bedrijfsleven te specificeren.

De due diligence-vereisten van de verordening moeten in overeenstemming worden gebracht met bestaande en toekomstige richtlijnen, zoals de OECD Due Diligence Guidance, het Accountability Framework Initiative, het Corporate Sustainability Due Diligence-initiatief en de Corporate Sustainability Reporting-richtlijn om een geharmoniseerd EU-wetgevingskader, een gelijk speelveld en een aanpak voor continue verbetering te waarborgen.

Ook betrouwbare certificering- en verificatieschema's, als onderdeel van due diligence, zijn een belangrijk instrument voor (mkb-)ondernemingen om de implementatie van het voorstel uitvoerbaar te maken. De erkenning en doorontwikkeling van deze systemen ondersteunt de voorgestelde due diligence-vereisten.

2. Voorkom het risico op uitsluiting van kleinschalige producenten

Traceerbaarheid op perceelniveau is onuitvoerbaar voor met name de koffie-, cacao- en palmoliesectoren door een gebrek aan geografische coördinaten en contactgegevens van kleine plantages. De toeleveringsketens van deze grondstoffen zijn gekenmerkt door vele kleinschalige producenten die het product via tussenpersonen door lokale exporteurs laten verhandelen.

Sluit kleinschalige producenten niet uit van de toeleveringsketens en kom met een realistische aanpak. Een efficiënt én inclusief systeem voor traceren en monitoring is cruciaal, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de beoogde toeleveringsketens.

3. Vermijd perverse prikkels ten gevolge van het benchmarking-systeem

Het voorgestelde benchmarkingsysteem op landenniveau is onvoldoende gedefinieerd en scheidt genoemde grondstoffen over één kam. Er moet rekening worden gehouden met verschillen tussen sectoren en recente ontwikkelingen in de landbouw. De focus op hoog-risicolanden kan producenten onterecht benadelen door vermijdingsgedrag in de hand te werken. Producten moeten afzonderlijk worden beoordeeld in hun eigen context.

4. Garandeer samenwerking met productielanden

Robuuste samenwerking en voortdurende dialoog met producerende landen en relevante belanghebbenden is van cruciaal belang. Kleine boeren moeten centraal worden gesteld en voor het implementeren en stimuleren van duurzame landbouwpraktijken zijn financiële en technische ondersteuning nodig. Dit zal de versterking van de handel en verminderde beschikbaarheid van producten reduceren en het risico voor kleine boeren tot een minimum beperken.

Context per sector

Koffie wordt rondom de evenaar verbouwd op ruim 12,5 miljoen plantages met een gemiddelde grootte van 4 hectare. Gezamenlijk verzorgen deze boerderijen zo'n 70-80% van de wereldwijde koffieproductie. Bijna 95% van de plantages is kleiner dan 5 hectare en 84% van alle koffieplantages is kleiner dan 2 hectare. Gezien de rol van kleine boeren in de toeleveringsketen van koffie, is hun welzijn van het grootste belang voor de koffiesector als geheel. Deze plantages hebben ook eigenschappen die tracerings vrijwel onmogelijk maken. In veel oorspronglanden kennen de kleine plantages geen scheidingsbarrières en wordt de koffie door een groot aantal tussenpersonen verwerkt, zoals bij verwerkingsmolens waar koffie van verschillende plantages wordt gemengd en gesorteerd op basis van grootte en kwaliteit, niet op basis van herkomst.

Cacao is voor 90% afkomstig van 5 à 6 miljoen kleine boeren in tropisch Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Ivoorkust, Ghana, Nigeria en Kameroen zijn veruit de belangrijkste leverende landen met 74% van de totale wereldproductie. Ongeveer de helft van de cacao wordt ingekocht via indirecte toeleveringsketens, traceerbaarheid tot aan de oorsprong is dan ook in de cacao keten een grote uitdaging. Van iedere handelaar in producten die cacao bevatten wordt daarnaast, anders dan voor andere grondstoffen, verwacht dat zij de gedetailleerde bewijslast leveren dat deze ontbossingsvrij is. Dit zou voor vele ondernemingen een duplicering in administratieve lasten betekenen gezien de cacao al bij aankomst in de Europese havens en douane aan de eisen van het voorstel moeten voldoen.

Palmolie is de meest gebruikte plantaardige olie ter wereld. Kleine boeren produceren 40 procent van de palmolie afkomstig uit Indonesië en Maleisië. In landen als Ghana en Nigeria ligt dit aandeel zelfs boven de 90 procent. De geolocatie-eis zal kleine boeren van de toeleveringsketen uitsluiten omdat in bepaalde landen van herkomst het onder de nationale wetgeving verboden dergelijke gegevens openbaar te maken of te delen met ondernemers of handelaren die het product op de EU-markt brengen. In 2020 was 90% van de palmolie die in de Nederlandse voedingsmiddelenindustrie wordt verwerkt voor de binnenlandse en buitenlandse markt duurzaam (RSPO) gecertificeerd.

Soja is een olie- en eiwitrijk gewas, sojaolie en -meel worden verwerkt tot voeding, biodiesel en diervoer. Wereldwijd is er in 2020 360 miljoen ton soja geproduceerd en de vraag groeit gestaag. De VS en Brazilië nemen hiervan elk ongeveer een derde voor hun rekening. Ander grote productielanden zijn Argentinië, China, India en Paraguay. De EU importeert circa 31 miljoen ton, nog geen 10% van de wereldvraag. Nederlandse diervoederbedrijven verwerken alleen soja die voldoet aan de FEFAC Soy Sourcing Guidelines de benchmark voor gecertificeerde duurzame soja. Naast het voorkomen van ontbossing en conversie bevordert deze benchmark ook andere SDG's, zoals het verbeteren van arbeidsomstandigheden en het verminderen van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen. Hierdoor is de binnenlandse consumptie van dierlijke producten volledig gedekt door duurzame, conversievrije soja.